

Jak je vykonávána správa území CHKO Soutok?

Místní pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), Správa CHKO Soutok je v Břeclavi. Jeho zřízení a provoz jsou financovány ze státního rozpočtu. Správa území tak po vyhlášení CHKO Soutok přešla z pracovníků Krajského úřadu Jihomoravského kraje sídlících v Brně na zaměstnance AOPK ČR. Podstatnou částí výdajů jsou mzdové prostředky pro devět zaměstnanců, a z provozních nákladů zejména cestovné. Dalším podstatným nákladem v péči o území je náhrada újmy za ztížené hospodaření, která je vyplácena již nyní a se vznikem CHKO Soutok se nezmění. V neposlední řadě jsou významným nákladem také aktivní opatření ve prospěch šetrného hospodaření, jako jsou kosení luk nebo obnova a údržba vodních ploch apod. I tyto náklady (řádově) překračují provozní náklady správy CHKO. Doufáme, že projektů ve prospěch přírody se nyní, po vyhlášení CHKO Soutok, podaří uskutečnit více, než tomu bylo dosud.

Je po vyhlášení CHKO Soutok jediným správcem území AOPK ČR?

Vyhlášením CHKO se nemění žádná kompetence v samostatné působnosti obcí, tedy samosprávy budou standardně zajišťovat vše stejně jako doposud, toto si lze snadno ověřit u kterékoliv ze stovek měst a obcí ležících na území některé z CHKO v České republice.

Vyhlášením CHKO dokonce nepřechází ani žádná kompetence měst ani obcí v oblasti, ve které je pověřeno výkonem státní správy. Nadále tedy budou i v CHKO rozhodovat např. o kácení dřevin rostoucích mimo les.

Vyhlášením CHKO zrušil stát pověření výkonem státní správy v oblasti ochrany přírody na území CHKO pro Jihomoravský krajský úřad a částečně pro městské úřady ORP Břeclav a Hodonín a bude výkon státní správy vykonávat sám, prostřednictvím své organizační složky. Tou je AOPK ČR.

Na kompetencích měst ani obcí se tedy nic nemění. Ty budou účastníkem přípravy plánu péče o CHKO Soutok. CHKO Soutok a zpracovávání plánu péče o ni tak může být příležitostí pro změnu a aktivní zapojení samospráv do podílení se na dalším vývoji území.

Jaké činnosti vykonává nově vzniklá správa CHKO a k čemu se vyjadřuje?

Činnost odborné organizace ochrany přírody vykonává AOPK ČR, Správa CHKO Soutok od 1. 7. 2025, a to v souladu s ustanoveními zákona o ochraně přírody a krajiny (zákon č.114/92 Sb.) a dále vykonává činnost speciální státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny.

AOPK ČR je (vyjma obcí) jediným orgánem k vyjadřování z hlediska ochrany přírody a krajiny. Správní řízení, vydávání stanovisek apod. probíhají obdobně jako na jiných úřadech, a to ve standardních lhůtách.

V rámci svých kompetencí usměrňuje Správa CHKO například lesní a zemědělské hospodaření (především v nejceněnějších lokalitách a rezervacích), vyjadřuje se k umístování a charakteru

staveb a k dalším aktivitám (rekreace, turismus), aby nedocházelo k poškozování či zhoršování přírodního prostředí.

Správa CHKO rovněž plní funkci odborné organizace v této oblasti. S tím je spojena celá řada dalších činností, jako například odborná podpora veřejné správy (úřady samospráv, jiné státní úřady), administrace krajinotvorných programů a vybraných fondů Evropského společenství, správa státního majetku ve zvláště chráněných územích, posuzování krajinného rázu, krajinářské studie, monitoring rostlinných a živočišných druhů, monitoring a mapování biotopů, druhová ochrana, posuzování a ochrana dřevin. Podporuje aktivity, které povedou k rozvoji regionu, ale nepoškodí zdejší životní prostředí (například prostřednictvím Programu péče o krajinu).

Vyjadřuje se správa CHKO k záměrům ležícím vně hranic CHKO?

CHKO nemají ochranné pásmo. Správa CHKO není vně hranic orgánem ochrany přírody a nevykonává zde tedy státní správu.

Jak se dotklo vyhlášení CHKO kompetencí obcí?

Obce, pokud nerozhodují jako orgán ochrany přírody, jsou ve svém územním obvodu (v rámci příslušných katastrálních území) ze zákona účastníky všech správních řízení, která by vedla AOPK ČR. Při projednávání opatření obecné povahy pak mají obce postavení dotčeného orgánu.

Jak se mohou obce podílet na správě CHKO?

Obce jsou účastníkem všech řízení vedených v CHKO AOPK ČR. Obce jsou zapojeny do zpracování plánů péče o CHKO. Pokud obce budou mít zájem, AOPK ČR může zřídit poradní sbor pro CHKO Soutok jako pravidelně se scházející platformu, kde by byly předem konzultovány a připomínkovány záměry, návrhy a opatření. V lednu 2025 AOPK ČR sezvala starosty dotčených obcí, aby s nimi konzultovala, jakým způsobem se mohou zapojit do připravovaného plánu péče o CHKO.

Co je třeba v území Soutoku chránit, proč a jakým způsobem?

[Webové stránky CHKO Soutok](#) popisují, které druhy a ekosystémy jsou zde nejvýznamnější, jakým vývojem si zdejší krajina prošla, čemu a komu vděčí za svůj jedinečný charakter a také, čím je dnes nejvíce ohrožena a co je pro zajištění jejích hodnot i do budoucna nutné změnit.

Soutok je unikátní krajina – zejména díky svému historickému vývoji. Mimořádně cenné jsou zde ekosystémy, zejména lesní, charakteru tvrdého luhu, mokřadní a luční a druhy na ně vázané. Při běžném soudobém lesním a vodním hospodaření však druhová pestrost klesá. Vzácné a ohrožené jsou zejména ty druhy, jejichž životní prostředí ubývá, mění se nebo mizí. Aby tato krajina poskytovala ohroženým druhům domov i nadále, potřebuje ochranu i citlivé hospodaření.

Které druhy z území Soutoku mizí a proč? Dá se s tím něco dělat?

Jasoň dymnivkový

K vymizení jasoně dymnivkového přispělo v roce 1999 protiprávní zalesnění lokality Dlouhý hrúd z rozhodnutí tehdejšího vedení Lesního závodu Židlochovice. Jasoň dymnivkový v oblasti Soutoku přežíval v poslední mikropopulaci právě na této stepní lokalitě. Zničení podstatné části zdejšího biotopu (cca 9 ha) předznamenalo téměř totální zánik poslední lokality jasoně dymnivkového na Soutoku (motýl nedokáže přežít v husté, zapojené mlazině). Dobře je to patrné srovnáním leteckých snímků lokality z let 2001 (kdy jsou sazenice vidět jen při velkém přiblížení a porost budí stále dojem louky), 2016 (se sedmnáctiletým lesním porostem) a snímku aktuálního. Ostatně tento pozemek je v katastru nemovitostí stále veden jako trvalý travní porost. Pro obnovu biotopu typického pro hrúdy, na kterých dříve jasoň dymnivkový prosperoval, bude AOPK ČR usilovat o odstranění výsadeb a pravidelné kosení. Výsadby nemusí být odstraněny stoprocentně, několik málo dubů může na ploše zůstat jako budoucí solitéry. Zároveň by měl být rozvolněn okraj sousedního porostu, tak aby dymnivky, na kterých je jasoň závislý, dostaly potřebný polostín.

Skokan ostronosý

U skokana ostronosého, a konkrétně u jeho jižních, nížinných, lužních populací, obvykle řazených k podunajskému poddruhu *Rana arvalis wolterstorffi*, je v posledních letech zaznamenáván dramatický úbytek až úplné vymizení. Jeho příčiny nejsou zcela jasné a s největší pravděpodobností se jedná o komplex faktorů, rozhodující vliv má ale zřejmě globální změna klimatu (nutno připomenout, že naším územím prochází jihozápadní hranice areálu druhu – jde tedy o chladnomilnější druh, rozšířený především v severní a východní Evropě, ve Skandinávii zasahuje až k polárnímu kruhu, na východě na Sibiř). Konkrétně z polesí Soutok tento krásný druh bohužel prakticky zcela vymizel (poslední údaj je z roku 2020). Doufejme, že se nejedná o vymizení trvalé – určitou naději skýtá nedaleká evropsky významná lokalita (EVL) Niva Dyje, odkud byl druh po několikaleté pauze hlášen v roce 2022 a znovu v roce 2024.

Na druhé straně, u kuňky ohnivé a obou druhů ropuch (obecné i zelené) situace na Soutoku tak špatná zdaleka není (pomineme-li skutečnost, že pokles početnosti jedinců i lokalit s rozmnožováním je zaznamenáván u všech tří druhů na území celé České republiky). Celá oblast Soutoku se samozřejmě potýká s dlouhodobým poklesem hladiny podzemní vody a tedy i vysycháním různých vodních ploch, které těmto druhům slouží jako trdliště. Přesto se můžeme při jarní procházce zaplaveným lesem těšit z nápadných hlasových projevů všech těchto tří druhů.

Voda a vodní režim je tak klíčovým faktorem, který ovlivňuje populace obojživelníků. AOPK ČR podporuje všechny projekty, které usilují o navrácení vody do lužní krajiny se všemi jejími tvořivými efekty. V současnosti se buduje klapkový jez na řece Dyji a vodohospodářská studie navrhuje mnoho opatření, na podporu vodního režimu. Další opatření, které budou napomáhat obojživelníkům, by měla být realizována na základě plánu péče o CHKO Soutok, do kterého bude vodohospodářská studie implementována.

Ze Soutoku dříve hojný skokan ostronosý postupně mizí, ačkoli ostatní druhy (např. ropuchy, kuňka obecná) se v lužích stále vyskytují a rozmnožují.

Budou se v CHKO Soutok podporovat projekty na zprůtočnění slepých říčních ramen?

Ano, cílem je podporovat projekty, které napomáhají obnově přirozeného režimu říčního systému. Revitalizační opatření v chráněných územích mají výrazně lepší podmínky pro realizaci. Například dokončená revitalizace Zámeckého rybníka, který je součástí národní přírodní rezervace i národní kulturní památky a nově vzniklé CHKO Soutok, byla hrazena z Operačního programu Životní prostředí z 90 % – mimo zvláště chráněné území je poskytována dotace na tato opatření pouze 60%. Podobné zvýhodnění ve zvláště chráněných územích platí i v jiných dotačních programech.

Důležitá je spolupráce státních podniků Lesy ČR, Povodí Moravy a AOPK ČR, která k uskutečnění projektů vede. Obnova vodního režimu je pro území CHKO Soutok naprosto zásadní. Proto AOPK ČR dlouhodobě připravuje návrhy a projekty konkrétních opatření.

Spolupráce na realizaci vodohospodářských projektů začala již v devadesátých letech minulého století řadou akcí finančně podporovaných Ministerstvem životního prostředí, díky nimž se podařilo obnovit a vytvořit množství vodních prvků, které státní podnik Lesy ČR dodnes udržuje. Později, opět za podpory z programů v gesci MŽP, se podařilo část průtoku Moravy převést z Teplého járku do lesů od Mikulčic po Lanžhot. Aktuálně se buduje klapkový jez na Dyji s cílem zajistit výrazně efektivnější dodávku vody do území Soutoku. AOPK ČR se ve spolupráci se státním podnikem Povodí Moravy návazně dohodla na zohlednění potřeb zavodňování lužní krajiny v oblasti soutoku Moravy a Dyje do manipulačního řádu VD Nové Mlýny.

Nově vzniklé pracoviště AOPK ČR, Správa CHKO Soutok nepochybně přispěje k dalšímu zlepšení spolupráce při řešení problémů vodního režimu a poklesu spodních vod, kterým území čelí. AOPK ČR zadala zpracování vodohospodářské studie pro celé území, která jednak popisuje současné poměry a také navrhuje zlepšení vodního režimu v celé oblasti. Tato studie bude sloužit jako podklad plánu péče a v současnosti jsou se studií seznamovány klíčové subjekty a obce.

Co znamená vyhlášení CHKO Soutok pro běžného občana?

Vyhlášení CHKO Soutok neznámá žádná výrazná omezení pro místní obyvatele či návštěvníky území. Hranice chráněného území vede mimo intravilány obcí, jejich rozvoj tedy není vyhlášením CHKO nijak dotčen. CHKO nepřináší žádné omezení vstupu, rybolovu, sběru lesních plodů apod. oproti stávajícímu stavu. Určitá omezení v důsledku ochrany přírody jsou potřebná v lesním hospodaření, které by mělo být citlivější a více cílené na zachování cenných biotopů. V platném lesním hospodářském plánu jsou však tato opatření již zpracována. Větší pozornost si také zaslouží hospodaření na loukách. Vlastníci pozemků mohou v CHKO čerpat finanční příspěvek na šetrné obhospodařování (např. z Programu péče o krajinu).

Změny hospodaření, které vyhlášení CHKO přináší, mohou vést také k zatraktivnění území pro návštěvníky, protože některé postupy současného intenzivního hospodaření na velkých plochách snižují jedinečné estetické hodnoty krajiny Soutoku i její druhové bohatství.

Jaký vliv má vyhlášení CHKO pro rozvoj obcí?

CHKO Soutok je z většiny záplavové území, proto se vyhlášení CHKO na rozvoji obcí omezujícím způsobem neprojeví. Dojde naopak ke zviditelnění regionu, ocenění jeho kvalit, přírodních, kulturních a historických hodnot a v případě zájmu obcí a místních podnikatelů k možnému nárůstu turistického ruchu. Přítomnost zvláště chráněného území znamená i širší spektrum finančních příspěvků pro činnosti potřebné pro zachování přírodního a krajinného prostředí.

Jak je to v CHKO Soutok s pitnou vodou?

Existence CHKO Soutok nepředstavuje pro dodávky pitné vody žádný problém. Zásobování obcí a obyvatelstva pitnou či užitkovou vodou je totiž podle zákona o vodovodech a kanalizacích (zákon č. 247/2001 Sb.) veřejným zájmem. Stejně tak jej posuzují orgány ochrany přírody. To je zřejmé z praxe v ostatních chráněných krajinných oblastech po celé České republice. Většina z nich představuje pramenné a jímací oblasti pitné vody a to jak ty horské, tak nížinné (např. CHKO Litovelské Pomoraví). Jedním z důvodů vyhlášení chráněné krajinné oblasti Slavkovský les je dokonce ochrana zdrojů minerálních vod pro západočeské lázně.

CHKO Soutok zajistí potřebnou ochranu a péči o přírodní a krajinné hodnoty, unikátní v národním i mezinárodním měřítku. Jedním z předmětů ochrany CHKO Soutok je také přírodní funkce krajiny, zejména její ekologická rezistence a resilience, migrační prostupnost, přirozený vodní režim s rozlivy, retence vody v krajině, dynamika říčních procesů vodních koryt a údolních niv. To ve svém důsledku povede i k ochraně zdrojů vody – nejen k jejich uchování, ale i k vyšší kvalitě.

Pro běžnou údržbu vodohospodářské infrastruktury nepředstavuje CHKO žádné ztížení v porovnání s územím mimo CHKO. V případě rozsáhlé rekonstrukce vyžadující stavební povolení se postupuje obdobně jako v případě umísťování nových staveb, protože i oprava vodohospodářské infrastruktury je veřejným zájmem. Ani na odstraňování havárií nemá existence CHKO vliv.

Mohu se v CHKO Soutok volně pohybovat?

V žádné CHKO neplatí omezení vstupu a pohybu, z důvodu ochrany přírody je pohyb osob omezen jen v národních přírodních rezervacích. Pokud je vstup do lesa regulován z jiných důvodů (obora, povodně, národní přírodní rezervace, druhová ochrana), mohou tato omezení platit již nyní.

Lze v CHKO jezdit na kole či na koni?

Ano, rekreační využití je jedním z poslání CHKO.

A co nové cyklistické trasy?

Rekreační využití, které neohrožuje přírodně nejcennější lokality, je v CHKO naprosto běžné. Vždy se hledá optimální vedení tras z hlediska ochrany přírody i návštěvníků. Správa CHKO se mnohdy sama i finančně podílí na přípravě projektů a budování turistické infrastruktury.

Jaká jsou omezení hospodaření?

Ve III. a IV. zóně prakticky žádná, i v I. a II. zóně CHKO lze hospodařit, avšak k přírodě šetrnějším způsobem. Nebude například možné pokračovat ve vytváření rozsáhlých ploch stejnověkových monokultur, které byly příčinou vymizení některých druhů. Podobně bude omezeno nebo vyloučeno použití některých intenzivních technologií, například celoplošné přípravy půdy pomocí půdních fréz.

Vlastníci zemědělských a lesních pozemků navíc získají nárok na dotace na podporu šetrných způsobů hospodaření, sečení luk, výsadbu původních dřevin a další opatření v souladu s plánem péče. Například louky se v současné době sečou v jednom termínu, především z ekonomických důvodů. V CHKO je možné průběh prací s podporou v rámci dotačních programů rozložit tak, aby nedošlo k likvidaci celých populací hmyzu.

Kdo a jak bude hospodařit v lesích?

V lesích budou i nadále hospodařit jejich stávající vlastníci či pachtýři, vyhlášení CHKO na tomto nic nemění. V případě Soutoku je většina lesních pozemků obhospodařována státním podnikem Lesy České republiky (LČR). Hospodaření v lesích bude upraveno ve prospěch zachování přírodních lesních ekosystémů a vzácných druhů, které se v nich vyskytují. Určitým příkladem budoucího hospodaření je již státní ochranou přírody financované ponechávání výstavků na pasekách až do jejich rozpadu či prosvětlování okrajů porostů nebo vybraných porostů s vyšším zastoupením dubu.

Správa CHKO není na rozdíl od správy národního parku správcem území, který by hospodařil v lesích ve vlastnictví státu. Po zřízení CHKO ve státních lesích nadále hospodaří státní podniky (Lesy ČR s. p., nebo Vojenské lesy s. p., i soukromé subjekty). Cílem ochrany přírody je zachování lužních lesů se všemi jeho hodnotami. O stejný cíl usilují také hospodařící lesníci. Spojení poznatků o ochraně přírody a o způsobech hospodaření může přinést takové způsoby hospodaření, které pomohou našim lužním lesům čelit nepříznivým klimatickým změnám. Proto se AOPK ČR například stala strategickým partnerem v mezinárodním projektu, který řeší odumírání jasanu úzkolistého.

Lesní hospodaření se tedy bude měnit vždy ve spolupráci s hospodařícími subjekty tak, aby lužní lesy zůstaly zachovány i pro další generace.

Nemohou být všechny lesy v CHKO ponechány bez zásahu?

K bezzásahovému režimu je navrženo pouze 450 ha lesů. Jedná se pouze o 3,7 % výměry celé navržené CHKO Soutok a 5,8 % výměry všech lesů. Sledování procesů, probíhajících v lesích ponechaných samovolnému vývoji, nám přináší řadu poznatků, využívaných i při pěstování lesů hospodářských. V době globálních klimatických změn význam těchto poznatků dále narůstá. I když jsou lesy v NPR Lanžhotské pralesy a v části NPP Soutok (Společná jezera) ponechány bez zásahu, neznamená to, že se zde nemůže vůbec hospodařit. Lesy do 80 let jsou vychovávány tak, aby po upuštění od hospodaření nedošlo k výrazné proměně v důsledku bezzásahovosti. Při

výchovných zásazích mohou být odstraňovány dřeviny, které do společenstev tvrdých a měkkých luhů nepatří (např. pajasan žláznatý, javor jasanolistý).

Pokud by však byly ponechány opravdu všechny lesy bez zásahů, došlo by postupně k jejich plošnému rozvratu a ztrátě kontinuity cenných biotopů. Bohužel dub letní není v současnosti schopen přirozené obnovy a tak je potřeba provádět lesnické hospodaření, které zajistí, že se zde dub letní udrží, a to včetně druhů na něj vázaných. Aktivní hospodaření je tak cestou, která zdejší lesům pomáhá čelit klimatickým změnám a zajišťuje jejich budoucí existenci.

Proč bylo potřeba vyhlásit CHKO Soutok, když státní podnik Lesy České republiky již několik let hospodaří dle dohody s AOPK ČR v zájmu ochrany přírody a tyto podmínky jsou zároveň promítnuty v lesním hospodářském plánu?

Lesní hospodářské plány jsou v podstatě návodem pro vlastníky lesů, jak v lesích hospodařit, aby zůstaly trvale zachovány i pro budoucí generace. Nicméně i v nich lze upřednostňovat různé funkce lesa. V minulosti to byla především produkce pilařských výřezů a myslivost a lesní hospodářské plány, a tedy i hospodaření bylo zaměřené na plnění těchto funkcí. Lesnictví v druhé polovině dvacátého století proto využívalo velkých holosečí a obnovních celků o rozloze i několika desítek hektarů.

S posledními dvěma plány se však situace změnila, protože v nich byly zohledněny i mimoprodukční funkce. To však neznamená, že se zhorší ekonomika lesního hospodaření, naopak. Etát (tedy objem dřeva, které lze za dané období vytěžit) zůstává obdobný, nebo dokonce může být vyšší. To, co by se mělo změnit, je omezení velkých holosečí. V jasanových nebo topolových porostech byla plocha holosečí redukována na 1 ha, přičemž výstavky by měly být ponechávány ve vyšším počtu. V porostech se zastoupením dubu nad 50 % by holoseče v současnosti neměly vznikat již vůbec.

Pro období 2010–2019 AOPK ČR s LČR dohodla, že lesní hospodářský plán počítal se zajištěním kontinuity lesních porostů na významné části území, tedy u vybraných porostů byly těžby odloženy, naopak v dalších byl navržen aktivní management. V současně platném LHP (2020–2029) jsou detailněji rozpracovány hospodářské zásahy, které by měly umožnit postupnou obnovu lesa při minimalizaci negativních vlivů hospodaření na vzácnou faunu a flóru. V zásadě tím v částech území, které dosud nebyly velkoplošně holosečně obnoveny, napodobujeme se soudobou technikou a přístupy průběh tradičních forem hospodaření, které daly vzniknout místním mimořádným přírodním hodnotám.

Proč tedy bylo nutné vyhlásit CHKO Soutok, když došlo k dohodě státních lesů se státní ochranou přírody na způsobu hospodaření?

1. Lesní hospodářské plány jsou platné pouze na 10 let a současná dohoda vedení obou státních institucí nemusí být automatická pro každý lesní hospodářský plán. Dohoda pokrývá 700 ha dubových porostů v mýtním věku a dalších 80 ha porostů se zastoupením dubu nad 50 % ne starších než 60 let (6,1 % z celého území).

2. V případě aktivních zásahů jejich zahrnutí do lesního hospodářského plánu ještě neznamená, že budou provedeny (nejde o tzv. závazný ukazatel LHP). Příkladem může být rozpracování porostů s cílem jejich obnovy dohodnuté mezi AOPK ČR a LČR již v období 2010-2019 na ploše 236 ha (178 ha snížení zakmenění + 58 ha převod na střední les v Kančí oboře), kdy toto opatření nebylo vůbec realizováno.
3. I přes snahu lesníků probíhají aktivní zásahy v lesích pomalu. Zřízení CHKO pomůže vzájemné efektivnější spolupráci v daném území a v rámci různých projektů je možné podpořit nejen aktivní zásahy v lesích, ale i vyhodnocování dopadů těchto způsobů hospodaření.
4. V CHKO nejsou zahrnuty pouze lesy, které vyžadují chránit. Vysoký podíl zachovalých luk a množství mokřadů a vodních ploch dodává tomuto území na jedinečnosti. I zde je nutné zajistit kvalitní péči ve spolupráci s hospodáři.
5. Do území CHKO se soustředí výzkum a důsledné vyhodnocování dopadů vlivů, které ohrožují společenstva lužních lesů i nivních luk (např. klimatická změna, nástup invazních druhů). To povede k efektivnější ochraně ohrožených lesů a na ně vázaných společenstev.

Kolik % lesů v oblasti Soutoku je v nestátním vlastnictví?

V oblasti Soutoku jsou vyhlášeny dvě evropsky významné lokality (dále EVL), které pokrývají většinu území CHKO. V rámci EVL Soutok – Podluží je pouze 2,5 % rozlohy lesních hospodářských celků v nestátním vlastnictví, zbytek (97,5 %) tvoří státní lesy. V EVL Niva Dyje je podíl nestátního vlastnictví lesů 10 %.

Jaký je vztah LHP a plánu péče o CHKO?

Pro každou CHKO zpracovává AOPK ČR plán péče, který má platnost zpravidla 10 let a je schvalován MŽP. Plán péče o CHKO stanovuje dlouhodobé cíle ochrany přírody, formuluje zásady využívání území a rámcová opatření prováděná orgány ochrany přírody. Plán péče o CHKO je závazný pouze pro AOPK ČR, není závazný pro fyzické ani právnické osoby, slouží jako podklad pro plánování péče, na opatření v něm obsažená je možno čerpat dotace z různých zdrojů. Plán péče se před schválením projednává s příslušnými obcemi a kraji a hospodáři, i širokou veřejností prostřednictvím zveřejnění na úředních deskách MŽP i obcí. Plán péče je podkladem pro jiné druhy plánovacích dokumentací. Lesní hospodářské plány by měly zohledňovat zásady navržené v plánu péče o CHKO (zásady využívání území směřující ke zlepšení stavu krajiny CHKO a jejich přírodních hodnot). Ke schvalování lesních hospodářských plánů vydává orgán ochrany přírody závazné stanovisko, ve kterém konstatuje, zda je navrhované lesní hospodaření v souladu se zákonem o ochraně přírody.

Jak je to v CHKO v II. a III. zóně s kácením stromů v havarijním stavu? Např. po větším větru se polámou suché větve/nakloní se strom nad místní komunikací a ohrožuje zdraví občanů – může obec strom nechat hned pokácet?

V případech, kdy dřevina svým stavem bezprostředně ohrožuje život či zdraví osob nebo pokud hrozí škoda značného rozsahu (děje se tak zejména v důsledku živelných pohrom), není povolení

orgánu ochrany přírody třeba (§ 8 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.) a zda se strom nachází či nenachází v CHKO, v tom nehraje roli. V této situaci je možné dřevinu neprodleně pokácet a oznámit to orgánu ochrany přírody dodatečně, do 15 dnů od provedení kácení. Na ošetření významných a památných stromů lze na území CHKO požádat AOPK ČR o odborný posudek či příspěvek na zajištění odborné péče.

Proč zůstávají v lese některé vývraty, zlomy nebo poškozené stromy?

Po větrné smršti, způsobené supercelárními bouřemi ve dnech 4. 6. 2022 (polesí Soutok) a 13. 6. 2022 (polesí Tvrdonice), vydal Krajský úřad Jihomoravského kraje stanovisko na základě odborného návrhu AOPK ČR ponechat část padlého dříví v lese k celkovému rozpadu a ponechat i stromy poškozené (zlomy, vrcholové zlomy atd.). Bylo doporučeno toto opatření omezit zejména na území, které je součástí stávající národní přírodní rezervace Lanžhotské pralesy a dále na lokalitu Společná jezera (polesí Tvrdonice, součást národní přírodní památky Soutok); tedy lokality, ve kterých byl a je uplatňován bezzásahový režim (celkově jde o 5,38 % z rozlohy lesů v CHKO Soutok). Za ponechanou dřevní hmotu byla vyplacena náhrada újmy.

Proč se staré porosty na Soutoku kácí jinak než dříve?

Jednou z nejvýznamnějších změn, kterými soutocké lesy v poválečném období prošly, bylo takřka naprosté vymizení otevřených a strukturovaných porostů. Ty v roce 1938 tvořily 43,1 % lesních ploch, v roce 2009 již jen 8,1 %.

Takové změny vedly k úbytku druhů vázaných na světlé lesy. Proto AOPK ČR již dvě desetiletí jedná s lesníky o změně přístupu k obnovním těžbám, které byly kvůli unifikaci lesního hospodaření prováděny zejména holosečně. V roce 2020 se Lesy ČR a AOPK ČR dohodly na prosvětlování lesních porostů v následujících deseti letech. Dohoda byla poté zakotvena i v lesním hospodářském plánu.

Lesy v současnosti čelí mnoha dalším výzvám, klimatickou změnou počínaje a novými druhy patogenů a škodlivých organismů konče. To jsou vlivy, kterým minulé generace hospodářů čelit nemusely. Společným cílem lesníků i ochránců přírody (a celé naší společnosti) by měly být stabilní, odolné lesy. To ovšem znamená i nutnou změnu zažitých postupů. Stromy s mohutně vyvinutou korunou (a tím i dostatečným asimilačním aparátem) jsou odolnější vůči stresům, způsobeným suchem či škůdci. Pro to, aby strom mohl vyvinout dostatečnou korunu, potřebuje prostor. Laicky to tedy znamená méně stromů na jednotku plochy (tedy světlejší les). Stejně tak je nutné oprostít se od „sázky na jednu dřevinu“ (ať je jí dub, jasan nebo jiná dřevina). Pestřejší porosty se zastoupením vícero druhů dřevin a zároveň v různém věku jsou totiž mnohem odolnější vůči abiotickým (sucho, vítr) i biotickým škodlivým faktorům (choroby, škůdci) než stejnověké porosty, složené ze dvou dřevin (zde typicky dub a jasan). To, že světlé lesy vytvářejí podmínky pro vlhkomilné druhy, a že čím tmavší lesy jsou, tím jsou sušší, bylo dokázáno analýzou ekologických podmínek pomocí Ellenbergových indikačních hodnot.

V rámci plochy lesních porostů celého lužního lesa (EVL Niva Dyje a EVL Soutok – Podluží) se jedná o 700 ha porostů v mýtním věku a 80 ha mladých porostů (11 % z celkové rozlohy lesních porostů). Do roku 2023 bylo prosvětleno celkem 71,34 ha porostů různou intenzitou. Co se týče

expanze javoru babyky, dříve byla přisuzována změnám vodního režimu v celé oblasti. V současnosti lze zjednodušeně konstatovat, že čím starší porosty jsou, tím je rozvinutější spodní patro tvořené javorem babykou, bez ohledu na to, zda v porostu proběhl cílený prosvětlovací zásah, nebo ne. Nejvíce v současnosti javor babyka obsazuje spodní patro skomírajících jasanových porostů. AOPK ČR si je vědoma tohoto fenoménu a proto navrhuje v prosvětlovaných porostech pravidelné odstraňování javoru babyky v 15 letých intervalech (tedy ve stáří, resp. objemu dřevní hmoty javoru babyky, jež může být již lukrativní) až do dokončení celkové obnovy porostů. Dlouhodobější řešení problému masivního zarůstání javorem babykou nabízejí projekty, jejichž cílem je vrátit do porostů v oblasti dostatek vody (vodohospodářská studie pro území CHKO Soutok, výstavba klapkového jezu na řece Dyji).

AOPK ČR tak ve spolupráci s LZ Židlochovice usiluje o zachování lesů pro další generace konsensuálně s ohledem na praktické zkušenosti zaměstnanců lesního závodu při zohlednění potřeb zachování vzácné a ohrožené přírody. S tím souvisí i změna intenzity hospodaření.

Budeme si moci v lese nadělat dřevo?

Ano, možnost samovýroby dříví závisí nadále pouze na souhlasu vlastníka lesa.

Budeme si moci v lese sbírat houby a lesní plody?

Ano, sběr lesních plodů pro vlastní spotřebu není vyhlášením CHKO omezen. Přesvědčit o tom se lze v mnoha CHKO, které lze označit „houbařské ráje“ např. v CHKO Křivoklátsko, CHKO Brdy, CHKO Beskydy, CHKO Jeseníky ad.

Je nějak omezen výkon práva myslivosti v CHKO?

Výkon práva myslivosti na území nově vzniklé CHKO nebude oproti stávajícímu stavu zásadním způsobem omezen. Omezení platí pouze pro intenzivní chovy zvěře (obory, farmové chovy či bažantnice), jejichž zavádění je zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon č. 114/1992 Sb.“) na území I. a II. zóny CHKO zakázáno. Na již existující intenzivní chovy se tedy tento zákaz nevztahuje.

Uživatelé honiteb se při výkonu práva myslivosti řídí na území CHKO stejně jako mimo něj zejména zákonem č. 449/2001 Sb. o myslivosti (dále jen „zákon o myslivosti“). Výkon státní správy dle tohoto zákona vykonávají orgány státní správy myslivosti (tj. obecní úřady obcí s rozšířenou působností nebo krajské úřady).

Myslivecké plánování

- Zásady chovu zvěře, vymezení oblasti chovu zvěře, stanovení normovaných a minimálních stavů zvěře (§ 3 a 4 zákona o myslivosti)

Orgán státní správy myslivosti rozhoduje ve správním řízení, ke kterému se vyjadřuje také místně příslušný orgán ochrany přírody. Toto ustanovení platí plošně jak ve zvláště chráněných územích (CHKO, národní přírodní rezervace (NPR) aj.), tak i mimo ně. Ze strany orgánů ochrany přírody mohly být již za předchozího stavu (tj. před vyhlášením CHKO) vznášeny návrhy (vždy v přímé

koordinaci s orgánem státní správy myslivosti) na snižování stavů zvěře, pokud by docházelo ve zvýšené míře k ohrožování zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů nebo k poškozování jejich biotopů apod. V tomto ohledu se tedy situace se zřízením CHKO nijak nemění.

- Vypouštění zvěře do honiteb (§ 5 zákona o myslivosti)

K vypouštění zvěře do honitby byl již za předchozího stavu (tj. před vyhlášením CHKO) nezbytný souhlas orgánu státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody, a to v zájmu ochrany populací divoce žijících druhů zvěře. Pro území CHKO platí zákaz záměrného rozšiřování nepůvodních druhů živočichů; z tohoto zákazu však může AOPK ČR povolit výjimku. Je nutné zdůraznit, že obdobné zákonné omezení platí ve volné krajině, tj. mimo zvláště chráněné území (viz § 5 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.) a týká se regulace záměrného rozšiřování nepůvodních druhů. Nad rámec zákonných zákazů v CHKO Soutok platí omezení chovu a vypouštění kachny divoké (bližší ochranné podmínky CHKO); k této činnosti je nezbytný předchozí souhlas AOPK ČR.

Pohyb osob v honitbách

Běžný pohyb osob není vznikem CHKO nijak omezen, tedy pěší vstup je možný kdekoli i mimo cesty. Zákaz vstupu mimo vyznačené cesty se dle zákona č. 114/1992 Sb. vztahuje pouze na národní přírodní rezervace, vznikem CHKO se tedy nic nemění.

Přístup do krajiny je upraven v § 63 zákona č. 114/1992 Sb., který stanoví, že každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby (nikoliv tedy přes pozemky ve vlastnictví fyzických osob), pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Pokud vlastník tento pozemek oplotí, musí zajistit volný průchod vhodným technickým opatřením (např. přelízka). Právo volného průchodu se nevztahuje na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Orná půda, louky a pastviny jsou z oprávnění vyloučeny v době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka. Tento režim platí v CHKO stejně jako mimo území CHKO.

Z pohledu myslivosti byla diskutována otázka limitu pro pořádání hromadných akcí v CHKO, zejména s ohledem na hony a naháňky. Dle bližších ochranných podmínek CHKO Soutok je však souhlas orgánu ochrany přírody nezbytný pouze pro hromadné akce s účastí vyšší než 500 účastníků, což by se zmiňovaných akcí souvisejících s výkonem práva myslivosti nemělo dotknout.

Pohyb osob může být dále omezen například při hnízdění zvláště chráněných druhů ptáků. Tento druh ochrany se však uplatňuje již nyní, bez ohledu na existenci či neexistenci CHKO či jiných zvláště chráněných území.

Vjezd a parkování vozidel

Na území CHKO je dle zákona č. 114/1992 Sb. zakázán vjezd a parkování vozidel mimo silnice a místní komunikace. Toto omezení se nevztahuje na vozidla potřebná pro lesní a zemědělské hospodaření a na vozidla vybraných orgánů; např. vozidla orgánů státní správy, požární ochrany či zdravotní služby.

Stavba mysliveckých zařízení, příkrmování zvěře

Realizace nových staveb je zakázána pouze na území I. zóny CHKO. Zakaz se zde týká i staveb, které nevyžadují povolující akt podle stavebního zákona (zákon č. 183/2006 Sb.), např. posedy či kazatelny. Týká se však pouze nových staveb; již existující stavby lze udržovat i rekonstruovat v zásadě bez omezení. I z uvedeného zákazu je možné povolit výjimku.

A co rybaření?

Sportovní rybařství v revírech z titulu CHKO není nijak omezeno.

Jaká omezení se vztahují na činnost rybářského spolku, který hospodaří na vodním toku v III. zóně? Existují omezení na složení rybí obsádky? Případně nějaká další omezení ve vztahu k péči o břehy?

Rybařství se týká ustanovení d) § 26, odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. zakazující povolovat nebo uskutečňovat v CHKO záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů. V případě rybařství se jedná např. o sivena amerického, jehož nasazování je podmíněno získáním výjimky z výše uvedeného zákazu. Případné další podmínky rybářského hospodaření či péče o vodní toky mohou být upraveny vyhlášovacím předpisem. Vně stejně jako na území CHKO platí stejná pravidla pro ochranu zvláště chráněných druhů – např. péče o břehové porosty či sečení rákosin atd. – by měla probíhat mimo dobu hnízdění ptáků.

Existují nějaká omezení v činnosti kynologického klubu, který má svůj areál v III. zóně CHKO? Např. při pořádání mezinárodních soutěží ve výcviku apod.

Ze zákonných omezení, platných pro celé území CHKO (§ 26, odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.) by se klubu mohly dotýkat body a) zákaz tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody (lze ošetřit vyhrazením požadovaného místa AOPK ČR), a c) vjíždět a setrávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem AOPK ČR. Samotné soutěže nebo přístup na pozemky nejsou v CHKO oproti volné krajině nijak omezeny.

Budeme muset zatravnit ornou půdu?

Vyhlášením CHKO nevzniká povinnost zatravnění orné půdy ani zákaz orby. Ostatně součástí všech stávajících CHKO jsou i pole. Například na Pálavě je velká část orné půdy v okolí obce Klentnice ve II. zóně CHKO – mapu se zonací si můžete prohlédnout na [webových stránkách CHKO Pálava](#). Tedy ani v CHKO Soutok nevzniká povinnost pole zalučnit. Udržení ploch s ornou půdou, zejména v územích, kde dochází k polním rozlivům, je důležité pro celou řadu ohrožených druhů.

Budeme moci kosit louky běžnou mechanizací?

Jistě. Stejně jako mimo CHKO je důležité dodržování správné zemědělské praxe, tedy načasování termínu seče s ohledem na výskyt zvláště chráněných druhů, a rovněž postup seče (seč od středu louky k jejím okrajům) a ponechávání některých částí luk nepokosených (pro dokončení vývoje druhů či podpory jejich biotopu).

Jaká opatření proběhla v národní přírodní památce Pastvisko?

Stav tohoto území nebyl na přelomu milénia příznivý. Začal se zlepšovat od roku 2008, kdy se podařilo dořešit právní stav území (vodohospodářské infrastruktury) a AOPK ČR zde mohla začít aktivně manipulovat s vodou.

V roce 2011 zde AOPK ČR realizovala opatření (vybudování nového stavidla) umožňující cílenou manipulaci s vodní hladinou na dalších vodních kanálech. Snahy o zlepšení vodního režimu vyvrcholily na přelomu let 2018/2019, kdy zde AOPK ČR realizovala [projekt komplexní revitalizace](<https://aopk.gov.cz/revitalizace-npp-pastvisko-u-lednice>). Pravidelný monitoring prokazuje výskyt stěžejních předmětů ochrany tohoto území, jako jsou piskoř pruhovaný, svinutec tenký a pijavka lékařská. AOPK ČR zde také vybuďovala ornitologickou pozorovatelnu.

Je možné do CHKO umísťovat včelíny?

CHKO chov včel nijak neomezuje. Záleží tedy pouze na dohodě s vlastníkem pozemku.

Brouci údajně nepřeletí 300 m. Je tomu opravdu tak?

Není brouk jako brouk; na celém světě jich žije kolem 350 000 druhů, v Evropě asi 20 000 a v České republice přes 6 000. Není tedy divu, že co platí pro jednoho, nebude platit pro všechny. Poukaz na nízkou mobilitu – řádově nanejvýš stovky metrů – se patrně vztahuje k jednomu konkrétnímu druhu brouka, a to k páchníku hnědému, jednomu z vlajkových druhů ochrany přírody. U něj opravdu vědecké studie omezenou pohyblivost, lépe řečeno schopnost migrace, prokázaly (a skutečně se jednalo o max. stovky metrů, u většiny jedinců však platí, že za celý svůj život neopustí strom, v jehož dutině se vylíhli), a proto, chceme-li tento druh zachovat i pro příští generace, je potřeba jeho nárokům přizpůsobit způsob hospodaření. To se již děje – např. snížením velikosti obnovního prvku při těžbě v lužních lesích a ponecháváním výstavků při obnovních těžbách tak, aby nedošlo k úplné fragmentaci, resp. zániku jeho biotopu.

Lze v CHKO provádět chemický postřik proti komárům?

Použití biocidů, tedy i chemického postřiku proti komárům, je možné ve III. a IV. zóně CHKO. V I. a II. zóně CHKO je použití biocidů zakázáno, v případě veřejného zájmu na ochraně zdraví obyvatel lze z tohoto zákazu povolit výjimku. Takové výjimky již byly z důvodu ochrany proti komárům povoleny například v CHKO Třeboňsko, v CHKO Litovelské Pomoraví či v CHKO Poodří.

Může vyhlášená CHKO a s ní spojené zákazy snížit návštěvnosti území?

Nikoli, naopak: v CHKO neplatí žádné speciální zákazy, které by omezovaly vstup do krajiny. V celé České republice jsou chráněná území atraktivními turistickými cíli, po vyhlášení CHKO se návštěvnost území obvykle nezanedbatelně zvýší. V případě CHKO Soutok toto bylo potvrzeno socioekonomickou studií.

Jak to bude s těžbou ropy a plynu?

Zákaz těžit nerosty platí v I. zóně, z tohoto zákazu je však možné udělit výjimku, pokud nedojde k poškození přírodního prostředí. Při dodržení technologie jsou ropné a plynové vrty prostorově velmi omezené a výjimka udělena být může. Stalo se tak již třeba v sousední CHKO Pálava.

Neklesne vyhlášením CHKO cena pozemků?

U stavebních pozemků v sousedních obcích (zastavěné území obcí není zahrnuto do CHKO), může naopak dojít k nárůstu jejich tržních cen, protože se stanou „dobrou adresou“. Toto bylo ověřeno v případě jiných nově zřízených CHKO (např. CHKO Český les).

Není vyhlášení CHKO v rozporu s ochranou kulturních památek a kulturní krajiny v Lednicko-valtickém areálu včetně zámeckého parku v Lednici?

Nikoli, oba ochranné režimy nejsou v rozporu, protože základním cílem CHKO je ochrana kulturní krajiny, obdobně je to např. v CHKO Český ráj, v CHKO Třeboňsko aj. AOPK ČR má již od roku 2011 uzavřenou dohodu o spolupráci s Národním památkovým ústavem (NPÚ), která mj. upravuje, že AOPK ČR a NPÚ postupují v územích se soustředěným přírodním a kulturním dědictvím po vzájemných konzultacích a společně.

Při obnově zámeckého parku v Lednici i jinde v komponovaných výsadbách proto jsou respektovány historické hodnoty a paměť krajiny, včetně parkových úprav s využitím exotických druhů dřevin. Dobrou ukázkou spolupráce je revitalizace Zámeckého rybníka v lednickém parku, který je součástí národní kulturní památky i národní přírodní rezervace a je financován ze zdrojů MŽP.

Jaký je rozdíl mezi CHKO a maloplošnými zvláště chráněnými územími?

Maloplošná zvláště chráněná území jsou podle zákona území mimořádných nebo soustředěných přírodních hodnot (tj. rezervace) a rovněž útvary (tj. památky) národního nebo regionálního významu. Zpravidla mají ochranná pásma, která je chrání před rušivými vlivy z okolí. Výkon státní správy v nich zajišťuje místně příslušný orgán ochrany přírody – v případě národních přírodních památek a národních přírodních rezervací je to AOPK ČR, v případě přírodních památek a přírodních rezervací pak Krajský úřad Jihomoravského kraje. Tato území nemají vlastní Správu, jsou spravována prostřednictvím stávajících organizačních útvarů výše uvedených úřadů.

CHKO je zákonem definována jako rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. CHKO tvoří čtyři zóny odstupňované ochrany. Výkon státní správy na celém území CHKO zajišťuje AOPK ČR, a to prostřednictvím nově vzniklého pracoviště AOPK ČR – Správy CHKO v Břeclavi.

Nebylo vhodnější vyhlásit národní park místo CHKO?

Národní park není pro oblast Soutoku vhodnou kategorií ochrany území. Dlouhodobým cílem ochrany národních parků je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území. V oblasti Soutoku je s ohledem na nároky zvláště chráněných druhů a historický vývoj společenstev třeba naopak na většině plochy hospodařit – obnovit a udržet tradiční formy hospodaření, na jejichž provádění je vázána existence cenných ekosystémů a biotopů ohrožených druhů.

Revidováno 26. 6. 2025